

УДК 336.153.2

Яковенко Р. В.

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та економіки
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
м. Кропивницький, Україна

Чайкін В. В.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Фіскальна політика (фінансово-бюджетна) являє собою діяльність держави з формування і використання державних фінансів [1, с. 389]. Особливого значення набуває використання цього найпотужнішого інструмента державного регулювання економіки в умовах війни. Саме він дає можливість стабілізувати внутрішній економічний стан через урівноваження безінфляційного наповнення державного бюджету та сформувати достатній оборонний потенціал для переможного завершення війни на засадах збереження державного суверенітету і територіальної цілісності України.

Сформулюємо базові фундаментальні принципи реалізації фіскальної політики України в умовах прямої військової агресії з боку мекшанської орди. На нашу думку, до таких принципів має належати нижчевикладене.

1. Науковість – жодне підвищення податків понад певний визначений рівень ніколи не призводить до зростання обсягу податкових надходжень до бюджету. Це підтверджено як закономірністю Артура Лаффера, так і практикою господарювання абсолютної більшості цивілізованих країн. Наслідком цього є скорочення бюджетних надходжень, закриття бізнесу або його перехід до тіньового сектору економіки.

Принципове значення має знання та використання цього положення під час сучасної війни; фундаментальна загроза тут полягає у елементарній фінансово-економічній безграмотності осіб, що вносять пропозиції стосовно зміни обсягів податкових ставок. Така політика спроможна повністю знекровити цивільний сектор і знищити економічний тил.

2. Адекватність. Що стосується процесу стягнення податків – варто зазначити, що в Україні їх сплачують лише найбідніші верстви населення; не можна допускати подальше посилення податкового тягара з найменш забезпечених верств, всупереч збільшенню кількості прихованих мільярдерів. Доцільним є перекриття податкових «чорних дір», які всім добре відомі та дозволяють системно збагачуватись обмеженому прошарку населення через ухиляння від сплати податків.

Щодо витрачання коштів консолідованого бюджету – тут варто зазначити наступне. Унаслідок останньої податкової реформи значна частка ПДФО залишається у розпорядженні місцевих бюджетів, що призвело до їх суттєвих профіцитів через кратне збільшення складу ЗСУ. Ці кошти використовуються як завгодно – дуже часто на уявне облаштування місцевої інфраструктури, кінцевою метою якого розпил величезних грошей та збагачення т.зв. місцевих еліт – значна частина яких являє собою колишніх представників ОПЗЖ та інших проросійських політичних сил. Відтак, проросійські «почекуни» на рівні регіональної влади мають можливість збагачуватись та посилювати свою економічну владу за рахунок життя та здоров'я українських військових.

Більшість військових контрактів та державних закупівель у сфері оборони реалізується у закритому режимі, що дає можливість зловживати у цій сфері – це є цілком неприпустимим.

3. Пропорційність. Структура державного апарату, зокрема та, що безпосередньо не

забезпечує Збройні Сили України та не бере прямої участі у веденні війни має бути переглянута в бік скорочення, що можна здійснити через законодавче регулювання. При цьому внесення змін до законів, що забезпечують процеси призову, не варто розглядати виключно негативно, їх необхідність може бути зумовлена наявною ситуацією на фронті. Головне, щоб вони базувались на принципах соціальної справедливості та реальної, а не декларованої відповідальності системи державного управління перед своїми громадянами [2, с. 415]. Натомість, ми спостерігаємо подальше роздування державного апарату на тлі його непрофесійності та відсутності морального стрижня.

Також неприпустимим є розрив у розмірах оплати праці військовослужбовців і різних груп державних чиновників, силових структур, членів наглядових рад на користь останніх. Це є абсолютно незрозумілим, нелогічним та небезпечним, особливо за існуючих умов.

У системі державних контрактів варто уникати такого неодноразово зафіксованого явища, як «безнадійна дебіторська заборгованість» перед бюджетом, яка полягає у тому, що певні підприємства/структури укладають з різноманітними державними структурами контракти на значні суми коштів, і елементарно не виконують їх. У результаті, виконання цих контрактів визнається безнадійним, а втрачені кошти просто списуються. Тобто має місце прямий, майже неприхований перелив коштів державного бюджету до чітко визначених кишень.

Отже, як бачимо, правильне використання засобів фіскальної політики може сприяти як зміцненню країни, розвитку оборонного потенціалу, так і призвести до її поразки через такі суб'єктивні фактори, як необізнаність, жадібність, неспроможність до навіть короткострокового прогнозування ситуації та побудови простих логічних ланцюгів, прагнення до особистого збагачення та елементарного розуміння існуючих тенденцій.

У той же час раціонально організована система формування та використання державного бюджету спроможна вирішити не лише питання оборони та поточного розвитку внутрішнього економічного потенціалу, а й сприяти позитивним цивілізаційним зрушенням України.

Література:

1. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. [2-ге вид., випр.]. Кіровоград : «КОД», 2010. 548 с.
2. Яковенко Р. В., Чайкін В. В. Управління перерозподілом людських ресурсів на міжгалузевому рівні в умовах ведення війни. *Економіко-правові аспекти господарювання : сучасний стан, ефективність та перспективи : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 4-5 жовтня 2024 р.). Одеса : ОНЕУ, 2024. С. 414-416.